OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
L. A. GEELHOEDA
przedstawiona w dniu 24 listopada 2005 r. [1]

I — Okoliczności będące u podstaw sprawy

1. Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji [2] Trybunał orzekł, że:

— wprowadzając w art. 1386-2 francuskiego kodeksu cywilnego szkody o wartości poniżej 500 EUR;

— uznając w art. 1386-7 akapit pierwszy kodeksu cywilnego, że dystrybutor wadliwego produktu w każdym przypadku ponosi odpowiedzialność na równi z producentem;

— stanowiąc w art. 1386-12 akapit drugi rzeczonego kodeksu, że producent chcący powołać się na przesłanki zwolnienia, określone w art. 7 lit. d) i e) dyrektywy, musi udowodnić, że podjął właściwe działania w celu zapobieżenia następstwom wynikającym z użycia wadliwego produktu,

Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą odpowiednio na mocy art. 9 akapit pierwszy lit. b), art. 3 ust. 3 i art. 7 dyrektywy Rady 85/374/EWG z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe [3] (zwanej dalej „dyrektywą" lub „dyrektywą 85/374").

2. Komisja, uznając, że Republika Francuska nie podjęła działań wymaganych do wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, skierowała do tego państwa członkowskiego zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 228 WE wezwanie do usunięcia uchybienia.

3. Pismem z dnia 27 czerwca 2003 r. władze francuskie odpowiedziały na wezwanie do usunięcia uchybienia. W odpowiedzi tej zawarto zmiany, jakich zamierzano dokonać w kodeksie cywilnym w celu usunięcia zarzucanego uchybienia, zaznaczając, iż zmiany te miały być jeszcze przedmiotem procedury parlamentarnej.

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Sprawa C-52/00, Rec. str. I-3827.

3 — Dz.U. L 210, str. 29.

4. W dniu 11 lipca 2003 r. Komisja skierowała do Republiki Francuskiej uzasadnioną opinię, wzywając ją do zapewnienia wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji w terminie dwóch miesięcy.

5. Władze francuskie odpowiedziały na tę uzasadnioną opinię pismem z dnia 9 września 2003 r., w którym poinformowały Komisję o przygotowaniach projektu ustawy, wyrażając jednocześnie ubolewanie, iż nie mogą na tym etapie podjąć zobowiązań co do terminarza parlamentarnego.

6. Uznając, że Republika Francuska nadal nie wykonała ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, Komisja w dniu 14 kwietnia 2004 r. wniosła niniejszą skargę.

II — Przebieg postępowania

7. W pierwotnym brzmieniu skarga Komisji miała na celu po pierwsze, stwierdzenie, że nie podejmując działań wymaganych do wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji dotyczącego nieprawidłowej transpozycji dyrektywy, Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 228 ust. 1 WE i po drugie, zasądzenie od Republiki Francuskiej zapłaty na rzecz Komisji, na konto „zasoby własne Wspólnoty Europejskiej", okresowej kary pieniężnej w wysokości 137150 EUR za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, od dnia wydania wyroku w niniejszej sprawie do dnia wykonania wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji. Komisja wniosła również o obciążenie Republiki Francuskiej kosztami postępowania.

8. W swojej odpowiedzi na skargę rząd francuski przyznał, że nie wykonał jeszcze ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji. Rząd ten ograniczył się do zakwestionowania wysokości zaproponowanej przez Komisję okresowej kary pieniężnej, którą uznał za zbyt wygórowaną.

9. W swojej duplice rząd francuski oświadczył, że rozpoczął proces wykonywania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji już w roku jego ogłoszenia oraz że informował Komisję o napotykanych trudnościach związanych głównie z faktem, iż pierwotnie zamierzał on dokonać transpozycji dyrektywy 85/374 i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 1999/44/WE z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji [4] w jednym akcie. Natomiast po podjęciu decyzji o oddzielnej transpozycji, wykonanie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji miało nastąpić w niedługim czasie.

4 — Dz.U. L 171, str. 12.

10. W załączniku do dupliki rząd francuski zawarł art. 29 ustawy nr 2004-1343 z dnia 9 grudnia 2004 r. w sprawie uproszczenia prawa [5] (zwanej dalej „ustawą z 2004 r.), zgodnie z którym:

„I — W kodeksie cywilnym wprowadza się następujące zmiany:

1. Artykuł 1386-2 otrzymuje następujące brzmienie:

»Artykuł 1386-2. — Przepisy niniejszego tytułu znajdują zastosowanie do naprawienia szkody na osobie. Przepisy te znajdują zastosowanie również do naprawienia szkody na mieniu innym niż sam produkt wadliwy, której wartość przekracza kwotę określoną w dekrecie«;

2. Artykuł 1386-7 akapit pierwszy otrzymuje następujące brzmienie:

»Sprzedawca, wynajmujący, z wyjątkiem leasingodawcy lub wynajmującego zrównanego z leasingodawcą, oraz pozostali zawodowi dostawcy ponoszą odpowiedzialność za brak bezpieczeństwa produktu na takich samych zasadach jak producent wyłącznie w sytuacji, gdy producent pozostaje nieznany«;

3. Artykuł 1386-12 akapit drugi zostaje uchylony.

II — Punkt I stosuje się do produktów, które zostały wprowadzone do obrotu po dacie wejścia w życie ustawy nr 98–389 z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie odpowiedzialności za produkt wadliwy, nawet w przypadku, gdy były one przedmiotem wcześniejszej umowy. Nie znajduje on jednak zastosowania w sporach, które do dnia ogłoszenia niniejszej ustawy zakończone zostały prawomocnym orzeczeniem sądu.

[...]".

11. Po złożeniu dupliki rząd francuski przekazał Komisji notę, do której załączona była kopia dekretu nr 2015-113 z dnia 11 lutego 2005 r., przyjętego w wykonaniu art. 1386-2 kodeksu cywilnego [6] (zwanego dalej „dekretem z 2005 r."), który w art. 1 stanowi, że „kwota, o której mowa w art. 1386-2 kodeksu cywilnego, wynosi 500 EUR".

5 — JORF z dnia 10 grudnia 2004 r., str. 20857.

6 — JORF z dnia 12 lutego 2005 r.

12. Komisja, do której rząd francuski zwrócił się o rozważenie możliwości cofnięcia skargi, w świetle zmian dokonanych ustawą z 2004 r. i dekretem z 2005 r., poinformowała ten rząd, a pismem z dnia 15 kwietnia 2005 r. także Trybunał, że w trakcie rozprawy, która odbędzie się w niniejszej sprawie, częściowo cofnie skargę.

13. Stwierdzając, iż ustawa z 2004 r. oraz dekret z 2005 r. nadal nie zapewniają prawidłowego wykonania wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, Komisja zamierzała podtrzymać swoją skargę, ograniczając jednak zarówno zakres żądań skargi, jak i wysokość proponowanej okresowej kary pieniężnej. Komisja uznała bowiem, iż z trzech zarzutów zawartych w ww. wyroku Komisja przeciwko Francji, dwa stały się bezprzedmiotowe, a trzeci zachował ważność jedynie częściowo, jako że przypadki odpowiedzialności dostawcy produktu wadliwego w miejsce producenta uległy znaczącemu ograniczeniu.

14. W tej sytuacji Komisja ograniczyła zakres żądań zawartych w pkt 1 swojej skargi, która obecnie został sformułowana w następujący sposób: „nie podejmując pewnych działań wymaganych w celu wykonania wyroku Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie C-52/00, dotyczącego nieprawidłowej transpozycji dyrektywy 85/374, a w szczególności uznając nadal, że dystrybutor wadliwego produktu ponosi odpowiedzialność na równi z producentem w sytuacji, gdy tożsamość producenta jest nieznana, a dystrybutor poinformował poszkodowaną osobę w rozsądnym terminie o tożsamości podmiotu, który dostarczył mu produkt, Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 228 ust. 1 WE".

15. Jeżeli chodzi o wysokość okresowej kary pieniężnej, jaką zapłacić miała Republika Francuska, Komisja stwierdziła, iż w świetle nowych okoliczności uznała za właściwe zmniejszyć współczynnik wagi naruszenia z pierwotnie proponowanego wynoszącego 10 na 20, do wynoszącego 1 na 20. W rezultacie dało to kwotę w wysokości 13 715 EUR.

16. Komisja podtrzymała swój wniosek o obciążenie Republiki Francuskiej kosztami postępowania.

III — Ramy prawne

17. W sporze, który wynika z ograniczenia zakresu skargi, chodzi jedynie o ustalenie, czy przepis art. 1386-7 akapit pierwszy kodeksu cywilnego, zmieniony art. 29 ustawy z 2004 r., jest zgodny z art. 3 ust. 3 dyrektywy.

18. Artykuł 1386-7 akapit pierwszy kodeksu cywilnego ma obecnie następujące brzmienie:

„Sprzedawca, wynajmujący, z wyjątkiem leasingodawcy lub wynajmującego zrównanego z leasingodawcą, oraz pozostali zawodowi dostawcy ponoszą odpowiedzialność za brak bezpieczeństwa produktu na takich samych zasadach jak producent wyłącznie w sytuacji, gdy producent pozostaje nieznany".

19. Artykuł 3 ust. 3 dyrektywy stanowi:

„W przypadku gdy producenta produktu nie można zidentyfikować, każdy dostawca produktu będzie traktowany jak jego producent, chyba że poinformuje osobę poszkodowaną w rozsądnym terminie o tożsamości producenta lub osoby, która dostarczyła mu produkt. To samo stosuje się w przypadku produktu przywożonego, jeżeli brak na nim wskazania tożsamości importera, określonego w ust. 2, nawet jeżeli nazwa producenta jest wskazana".

IV — Argumenty stron

20. W toku procedury pisemnej do chwili przedłożenia dupliki, rozbieżności między stronami dotyczyły głównie metody obliczenia wysokości okresowej kary pieniężnej żądanej przez Komisję. Rząd francuski w zasadzie przyznał, że nadal nie zastosował się do ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji.

21. Częściowe cofnięcie skargi przez Komisję zapowiedziane już w piśmie z dnia 15 kwietnia 2005 r. i potwierdzone podczas rozprawy w dniu 11 października 2005 r. zmieniło zasadniczo istotę sporu. Ogranicza się ona obecnie do kwestii, czy art. 1386-7 akapit pierwszy francuskiego kodeksu cywilnego, zmieniony ustawą z 2004 r.[7], jest zgodny z art. 3 ust. 3 dyrektywy oraz, w przypadku odpowiedzi przeczącej, czy okresowa kara pieniężna żądana obecnie przez Komisję jest odpowiednia.

22. Komisja wyjaśniła, że w dniu upływu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii, czyli 11 września 2003 r., Republika Francuska nie podjęła żadnych działań w celu wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Komisja mogłaby żądać stwierdzenia uchybienia polegającego na zupełnym braku wykonania powyższego wyroku. Jednakże w trosce o racjonalność i skuteczność postanowiła ona ograniczyć zakres przedmiotowy skargi w odpowiedzi na przepisy prawne przyjęte przez Republikę Francuską. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dotyczącym stosowania art. 226 WE takie ograniczenie istoty skargi jest dopuszczalne, o ile przedmiot sporu nie zostanie rozszerzony ani zmieniony.

7 — Cytowana w pkt 10.

23. Na podstawie dogłębnej analizy zmian dokonanych przez francuskiego prawodawcę w przepisach krajowych Komisja doszła do wniosku, że pierwsza i trzecia część skargi stały się bezprzedmiotowe. Jedynie transpozycja art. 3 ust. 3 dyrektywy pozostaje nadal wadliwa. W związku z tym Komisja postanowiła podtrzymać swoją skargę z uwagi na to, że Republika Francuska nie zastosowała się jeszcze całkowicie do potwierdzającego drugi zarzut rozstrzygnięcia Trybunału w ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji. W tym względzie Komisja podkreśliła również, że w tym przypadku nie chodzi o nowy zarzut, lecz o to, co pozostaje jeszcze z jednej z początkowych części niniejszej skargi.

24. Komisja zarzuca w istocie Republice Francuskiej, iż art. 1386-7 francuskiego kodeksu cywilnego, zmieniony ustawą z 2004 r., utrzymując odpowiedzialność dostawcy w przypadku, gdy wskaże on poszkodowanemu w rozsądnym terminie tożsamość swojego dostawcy, nie jest w pełni zgodny z art. 3 ust. 3 dyrektywy. Komisja przypomina, iż powyższy przepis dyrektywy zakłada, że dostawca może zwolnić się z odpowiedzialności, o ile wskaże osobie poszkodowanej w rozsądnym terminie, tożsamość producenta lub osoby, która dostarczyła mu produkt.

25. Jeżeli chodzi o proponowaną okresową karę pieniężną Komisja zauważa, że mając na względzie podjęte w ostatnim czasie istotne wysiłki władz francuskich, w wyniku których większość początkowych zarzutów stała się bezpodstawna, należy ograniczyć współczynnik wagi naruszenia z 10 na 20 do 1 na 20, co przy niezmienionych pozostałych parametrach obliczenia daje kwotę w wysokości 13 715 EUR za każdy dzień opóźnienia, licząc od dnia ogłoszenia wyroku Trybunału.

26. Na rozprawie rząd francuski podtrzymał swoje, wyrażone wcześniej w skierowanym do Trybunału piśmie z dnia 17 maja 2005 r. stanowisko, zgodnie z którym zarzut podtrzymany przez Komisję stanowi w rzeczywistości nowy zarzut, którego nie miał on jeszcze możliwości rozważyć.

27. W postępowaniu, które doprowadziło do wydania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, Komisja zarzucała Republice Francuskiej wyłącznie nieprawidłową transpozycję art. 3 ust. 3 dyrektywy, w zakresie w jakim art. 1386-7 kodeksu cywilnego nie zapewnia, że dostawca ponosi odpowiedzialność jedynie posiłkowo, wówczas gdy producent jest nieznany. Rząd francuski odsyła w tym względzie do pkt 36 ww. wyroku, jak również do pkt 37–39 skargi w sprawie C-52/00 oraz do pkt 34–36 repliki Komisji w niniejszej sprawie.

28. Tak więc Komisja nigdy wcześniej, przed przedłożeniem pisma z dnia 15 kwietnia 2005 r., nie zarzucała rządowi francuskiemu tego, co zarzuca mu obecnie, to znaczy, że powinien był przewidzieć w art. 1386-7

kodeksu cywilnego, iż dystrybutor wadliwego produktu może zwolnić się z odpowiedzialności nie tylko, jeżeli wskazał poszkodowanemu w rozsądnym terminie tożsamość producenta, ale również w przypadku, gdy wskazał tożsamość swojego dostawcy.

29. Otóż jeżeli Komisja uznała, że transpozycja art. 3 ust. 3 dyrektywy w dalszym ciągu nie była poprawna, z uwagi na fakt, że utrzymana została odpowiedzialność dostawcy w przypadku, gdy wskazał on poszkodowanemu tożsamość swojego dostawcy, powinna była wszcząć przeciwko Republice Francuskiej postępowanie na podstawie art. 226 WE. W niniejszym postępowaniu ten nowy zarzut jest niedopuszczalny.

30. Co do istoty sprawy rząd francuski zauważył ponadto, iż transpozycja dokonana ustawą z 2004 r. była poprawna. Charakter prawny dyrektywy nie wymaga literalnego powtórzenia treści dyrektywy w prawie krajowym. Co więcej, przewidziana w art. 3 ust. 3 dyrektywy możliwość, że dostawca wskaże osobie poszkodowanej swojego dostawcę, znajduje zastosowanie jedynie posiłkowo, to znaczy wówczas gdy producent jest nieznany, co zachodzi dość rzadko. Wreszcie bezpośrednia skarga osoby poszkodowanej przeciwko dostawcy dostawcy nie uniemożliwia bezwzględnie wniesienia przez nią kolejnych skarg, na przykład w celu uniknięcia ryzyka wynikającego z działania na zwłokę. Wynika z tego, że w odniesieniu do rezultatu zamierzonego przez dyrektywę, prawo francuskie jest z nią w tym punkcie zgodne.

31. Następnie rząd francuski podniósł, że już w odpowiedzi na wezwanie do usunięcia uchybienia w piśmie z dnia 27 czerwca 2003 r. przekazał Komisji tekst zamierzonej zmiany art. 1386-7 kodeksu cywilnego, mającej na celu wykonanie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji. Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy między instytucjami wspólnotowymi a państwami członkowskimi ustanowionej w art. 10 WE, Komisja powinna była raczej zwrócić się do rządu francuskiego, jeżeli miała zastrzeżenia do tekstu, który został jej przekazany, zamiast czekać, aż tekst ten zostanie przyjęty przez francuski parlament.

32. W tym kontekście rząd francuski odsyła do orzecznictwa Trybunału, zgodnie z którym jednym z celów postępowania poprzedzającego wniesienie skargi jest stworzenie zainteresowanemu państwu członkowskiemu możliwości jak najszybszego i jak najpełniejszego dostosowania się do prawa wspólnotowego. Wymaga to, aby Komisja jak najwcześniej informowała państwo członkowskie o zastrzeżeniach, które mógłby wywołać projekt tekstu mającego za przedmiot transpozycję dyrektywy.

33. Wobec braku zastrzeżeń ze strony Komisji co do projektu tekstu, rząd francuski wywnioskował, iż Komisja uznała projekt za możliwy do zaakceptowania. W związku z tym został on przedstawiony parlamentowi francuskiemu w celu jego przyjęcia.

34. Rząd francuski odniósł się wreszcie do udzielonej na piśmie odpowiedzi Komisji z dnia 5 lipca 2005 r. na pytania postawione przez Trybunał, w odniesieniu w szczególności do metody ustalania mnożnika czasu trwania naruszenia. Jego zdaniem metoda ta, uchwalona przez kolegium komisarzy w dniu 2 kwietnia 2001 r., powinna zostać opublikowana lub w każdym razie podana do wiadomości państw członkowskich.

V — Ocena

35. Jak wynika z powyższego, na obecnym etapie sporu istnieją jeszcze trzy kwestie, co do których strony nie są zgodne:

— dopuszczalność zarzutu, jaki pozostał po ograniczeniu zakresu skargi Komisji, z którego wynika, że Republika Francuska w dalszym ciągu nie dokonała poprawnej transpozycji art. 3 ust. 3 dyrektywy do prawa krajowego;

— zasadność powyższego zarzutu;

— wreszcie kwestia, czy Komisja przyjęła poprawną metodę przy obliczaniu mnożnika czasu trwania naruszenia.

36. Republika Francuska kwestionowała dopuszczalność zarzutu, jaki pozostał po ograniczeniu zakresu skargi przy pomocy dwóch argumentów:

— ten częściowy zarzut stanowi w rzeczywistości nowy zarzut, ponieważ Komisja w sprawie C-52/00 nie zwróciła się jednoznacznie do Trybunału o stwierdzenie, że Republika Francuska powinna była wyraźnie wyłączyć odpowiedzialność dostawcy w sytuacjach, gdy mógł on wskazać osobie poszkodowanej jedynie nazwę swojego dostawcy.

— posiłkowo, Komisja powinna była niezwłocznie poinformować władze francuskie, że art. 1386-7 w brzmieniu wynikającym z projektu ustawy wprowadzającej zmiany, w chwili przekazania go Komisji w piśmie z dnia 27 czerwca 2003 r., nie zapewniał nadal prawidłowej transpozycji dyrektywy.

37. Według mnie obydwa te argumenty nie są przekonujące.

38. Przedmiotem niniejszej skargi jest niewykonanie w wyznaczonym terminie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji. To w tym wyroku zostały określone i wyznaczone istotne obowiązki Republiki

Francuskiej, jak zresztą jasno wynika z akt postępowania poprzedzającego wniesienie skargi oraz z pism wymienionych przez strony w niniejszej sprawie.

39. W następstwie noty z dnia 23 lutego 2005 r., w której rząd francuski stwierdził, że art. 29 ustawy z 2004 r. w związku z dekretem z 2005 r. zapewnia całkowite wykonanie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, Komisja musiała dokonać analizy i oceny tej informacji. Doprowadziły one do wniosku, iż rząd francuski co prawda wykonał wyrok w znacznej części, lecz nie całkowicie. W zakresie pozostałej niewykonanej części wyroku Komisja postanowiła podtrzymać niniejszą skargę.

40. Oczywiste jest, że część art. 3 ust. 3 dyrektywy, którego wykonanie jest nadal sporne, mieści się całkowicie w ramach niniejszego postępowania, tak jak zostały one określone w wezwaniu do usunięcia uchybienia i w uzasadnionej opinii Komisji. Jedynie przedmiot tego postępowania został ograniczony. W miejsce trzech elementów wskazanych w sentencji wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, chodzi teraz jedynie o część drugiego elementu tej sentencji.

41. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału dotyczącym art. 226 WE, postępowanie poprzedzające wniesienie skargi ma trzy cele:

— umożliwienie zainteresowanemu państwu członkowskiemu usunięcia ewentualnego naruszenia;

— umożliwienie skorzystania z przysługującego mu prawa do obrony;

— określenie przedmiotu sporu dla celów postępowania przed Trybunałem [8].

Wynika z tego, że po zakończeniu postępowania poprzedzającego wniesienie skargi Komisja nie może już rozszerzyć ani zmienić przedmiotu sporu. Natomiast ma ona oczywiście prawo ograniczyć jego przedmiot, jako że takie ograniczenie nie narusza podstawowych gwarancji procesowych przysługujących państwom członkowskim.

42. W ramach stosowania art. 228 ust. 2 WE postępowanie poprzedzające wniesienie skargi pełni funkcje podobne do tych w postępowaniu ustanowionym w art. 226 WE. Stąd też Komisja może ograniczyć przedmiot sporu w trakcie postępowania sądowego, o ile przedmiot ten pozostanie niezmieniony z merytorycznego punktu widzenia.

8 — Wyrok z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie C-362/01 Komisja przeciwko Irlandii, Rec. str. I-11433, pkt 16–18.

43. Otóż w niniejszej sprawie Komisja ograniczyła przedmiot sporu, podczas gdy jego istotna treść, jaką jest poprawne i całkowite wykonanie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, pozostała niezmieniona. Okoliczność, że rząd francuski i Komisja nie zgadzają się obecnie w kwestii dokładnego zakresu obowiązków wynikających z art. 3 ust. 3 dyrektywy, w żaden sposób nie przeczy temu wnioskowi. Każde zobowiązanie do wykonania wyroku Trybunału może bowiem wywołać pytania dotyczące jego szczegółowej treści. Stosownie do okoliczności pytania te powinny zostać rozstrzygnięte w postępowaniu przewidzianym w art. 228 WE. W tym zakresie odsyłam również do niedawnego wyroku w innej sprawie Komisja przeciwko Francji [9], w której Trybunał musiał rozpocząć od ustalenia dokładnych zobowiązań Republiki Francuskiej, jakie wynikały z mających zastosowanie przepisów wspólnotowych, przed rozstrzygnięciem, czy Republika Francuska nie podjęła działań w celu całkowitego i poprawnego wykonania wcześniejszego wyroku z dnia 11 czerwca 1991 r. [10].

44. Ponadto teza rządu francuskiego prowadziłaby do mało zadawalającego, a nawet paradoksalnego wniosku, iż częściowe wykonanie wyroku Trybunału, wydanego na mocy art. 226 WE, zmuszałoby Komisję do ponownego wszczęcia postępowania na podstawie tego samego artykułu. Wydaje mi się, że taki skutek byłby bardzo niepożądany z punktu widzenia ekonomii procesowej.

45. Przypominam w tym kontekście przebieg niniejszej sprawy. Już w wyroku z dnia 13 stycznia 1993 r. [11] Trybunał orzekł, że Republika Francuska uchybiła swoim zobowiązaniom, nie dokonując transpozycji dyrektywy w terminie przewidzianym w jej art. 19. Następnie w wyroku z dnia 25 kwietnia 2002 r. [12] Trybunał orzekł, że Republika Francuska nie wdrożyła poprawnie dyrektywy. Przyjęcie francuskiej tezy, którą uważam zresztą za w istocie pozbawioną podstaw, mogłoby prowadzić do czwartego lub nawet piątego postępowania w przedmiocie transpozycji dyrektywy przez Republikę Francuską.

46. W świetle powyższych uwag należy rozważyć tezę, zgodnie z którą zobowiązania państw członkowskich, w sytuacji gdy państwa te muszą wykonać wydany przeciwko nim na podstawie art. 226 WE wyrok Trybunału, wyznaczone są treścią zarzutów sformułowanych przez Komisję w tym wcześniejszym postępowaniu.

47. Podtrzymując powyższą tezę, rząd francuski nie wziął pod uwagę, że przedmiot postępowania ustanowionego w art. 228 WE jest zawsze wyznaczony przez wcześniejszy wyrok Trybunału. Niniejsze postępowanie nie może mieć innego przedmiotu niż niewykonanie, nieprawidłowe lub niezupełne wykonanie tego wyroku.

9 — Wyrok z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie C-304/02, Zb.Orz. str. I-6263.

10 — Sprawa C-64/88 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-2727.

11 — Sprawa C-293/91 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-1.

12 — Cytowana powyżej sprawa Komisja przeciwko Francji.

48. Owszem można przyjąć, że w postępowaniu ustanowionym w art. 228 WE mogą pojawić się pytania dotyczące zakresu poprzedzającego wyroku. Jednak pytania takie nie mają wpływu na dopuszczalność skargi, lecz na jej zasadność. Dlatego też wrócę do tego argumentu rządu francuskiego w dalszych rozważaniach.

49. Posiłkowy argument rządu francuskiego wydaje mi się również niemożliwy do obrony.

50. Kwestia, czy Komisja powinna była poinformować władze francuskie o swoim stanowisku, zgodnie z którym przewidywane brzmienie art. 1386-7 kodeksu cywilnego stanowiło niepełną transpozycję art. 3 ust. 3 dyrektywy, czy też Republika Francuska powinna była zwrócić się wyraźnie do Komisji o przedstawienie jej uwag na temat spornego tekstu, jest bez znaczenia dla oceny dopuszczalności niniejszej skargi.

51. Nie chcę wykluczyć, iż niedostateczna współpraca pomiędzy Komisją a państwami członkowskimi przy wykonywaniu wyroków Trybunału, może pociągać za sobą skutki na etapie oceny zasadności skargi na mocy art. 228 WE lub powagi ewentualnych sankcji, lecz tego rodzaju elementy nie mogą wpłynąć na dopuszczalność skargi, która poza tym jest jak najbardziej dopuszczalna.

52. Jeżeli chodzi o istotę niniejszej sprawy należy określić, czy art. 1386-7 kodeksu cywilnego w jego obecnym brzmieniu odpowiada wymogom art. 3 ust. 3 dyrektywy.

53. W ww. wyroku z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, Trybunał orzekł jednoznacznie, iż dyrektywa, w zakresie kwestii w niej unormowanych, zmierza do pełnej harmonizacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich [13]. Wynika z tego, że państwa członkowskie nie mogą już zachować innego ogólnego systemu odpowiedzialności za produkt wadliwy niż ten przewidziany w dyrektywie. A więc dla ścisłego określenia obowiązków państw członkowskich należy odwołać się do literalnego brzmienia i do systemu samej dyrektywy.

54. Otóż brzmienie art. 3 ust. 3 nie pozostawia żadnych wątpliwości. Zgodnie z jego pierwszym zdaniem „[...] każdy dostawca [wadliwego] produktu będzie traktowany jak

13 — Punkt 24.

jego producent, chyba że poinformuje osobę poszkodowaną w rozsądnym terminie o tożsamości producenta lub *osoby* [14], która dostarczyła mu produkt". Pierwszy akapit art. 1386-7 kodeksu cywilnego jest obecnie sformułowany następująco: „Sprzedawca [...] oraz pozostali zawodowi dostawcy ponoszą odpowiedzialność za brak bezpieczeństwa produktu na takich samych zasadach jak *producent* [15] wyłącznie w sytuacji, gdy producent pozostaje nieznany".

55. Porównując te dwa teksty, widać od razu, że ustawodawca francuski pominął „dostawcę dostawcy" w nowym tekście art. 1386-7 kodeksu cywilnego. Z tego powodu transpozycja art. 3 ust. 3 dyrektywy do prawa francuskiego wciąż jest niepełna.

56. Już sam ten wniosek wystarczy, aby stwierdzić, że niniejsza skarga jest zasadna.

57. Niemniej jednak skomentuję jeszcze pokrótce tezę rządu francuskiego dotyczącą przedmiotu sporu, jaki pozostał po ograniczeniu zakresu skargi.

14 — Moje podkreślenie.

15 — Idem.

58. Jak przypomniałem powyżej w pkt 53, Trybunał orzekł już w pkt 24 ww. wyroku z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, że dyrektywa zmierza do pełnej harmonizacji przepisów państw członkowskich w zakresie odpowiedzialności za produkt wadliwy. Republika Francuska nie może więc zarzucać, że jest zobowiązana do zmiany art. 1386-7 kodeksu cywilnego wyłącznie w zakresie, w jakim Trybunał wykazał jednoznacznie jego niezgodność z dyrektywą.

59. Podniesiony przez Republikę Francuską w odpowiedzi na postawione przez Trybunał pytanie argument, zgodnie z którym państwo członkowskie dysponuje zawsze pewnym marginesem swobodnego uznania w zakresie transpozycji dyrektywy z uwagi na szczególny charakter prawny tego instrumentu, także jest bez znaczenia.

60. Zgodnie z bogatym orzecznictwem zobowiązania państw członkowskich w przedmiocie transpozycji dyrektyw określone są przez ich charakter, ich przedmiot i ich brzmienie. Zważywszy na charakter spornej dyrektywy w niniejszej sprawie, która — jak zostało powiedziane — przewiduje pełną harmonizację zasad dotyczących konkretnego przedmiotu, nie można znaleźć w jej tekście żadnych podstaw dla argumentu, iż władze francuskie miały prawo pominąć odniesienie do „dostawcy dostawcy" w zmienionym art. 1386-7 kodeksu cywilnego.

61. Na podstawie powyższych rozważań stwierdzam zatem, że niniejsza skarga jest dopuszczalna i zasadna.

62. Należy jeszcze rozstrzygnąć kwestię, czy zmniejszona okresowa kara pieniężna, której zasądzenia Komisja domaga się nadal od Trybunału, jest rozsądna. W szczególności pojawia się pytanie, czy zastosowana metoda obliczania mnożnika czasu trwania naruszenia jest dopuszczalna.

63. W dniu 8 stycznia 1997 r. Komisja opublikowała komunikat w sprawie metody obliczania okresowej kary pieniężnej, o której mowa w art. 171 EWG (art. 228 WE) [16]. W komunikacie tym sprecyzowano, iż „w zależności od czasu trwania uchybienia współczynnik, przez który mnoży się stawkę bazową, wynosi od 1 do 3".

64. Nie jest zaskakujące, iż praktyczne zastosowanie tak lapidarnej formuły nie jest łatwe, gdyż nie wskazuje ona żadnego precyzyjnego kryterium dla oceny czasu trwania naruszenia. Nie jest również zaskakujące, że Komisja podjęła inicjatywę w celu ustalenia bardziej precyzyjnych i obiektywnych kryteriów. Natomiast wydaje się dziwne, że Komisja do dnia dzisiejszego nie zadbała o przekazanie państwom członkowskim swojej decyzji z dnia 2 kwietnia 2001 r. dotyczącej tej kwestii.

65. Mimo że sposób działania Komisji jest etycznie wątpliwy, to nie jest sam w sobie bezprawny czy nielegalny. Zależy to od rozstrzygnięcia kwestii, czy zastosowanie nowej metody obliczania prowadzi do korzystnego czy niekorzystnego wyniku dla zainteresowanego państwa członkowskiego. W pierwszym przypadku zastosowanie nowej metody bez uprzedniego ogłoszenia nie powinno być uznane za niedopuszczalne. W drugim przypadku takie zastosowanie byłoby oczywiście sprzeczne z prawem jako niezgodne z zasadą ochrony uzasadnionych oczekiwań [17].

66. W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że chodzi o uszczegółowienie opublikowanej wcześniej metody obliczania, które nie poszerza zakresu stosowania tej metody i którego konkretne zastosowanie nie pociąga za sobą dla zainteresowanego państwa członkowskiego wyniku bardziej niekorzystnego niż stosowanie metody pierwotnej. Gdy bowiem porównamy wynik „nowej" metody, to znaczy mnożnik 1,3 z wynikiem, który według informacji Komisji zawartych w jej odpowiedzi z dnia 5 lipca 2005 r. na pytania postawione przez Trybunał dałaby prawdopodobnie metoda pierwotna, czyli

16 — Dz.U. C 63, str. 2.

17 — Istnieje podobieństwo z komunikatami Komisji na temat obliczania kar pieniężnych nakładanych na podstawie art. 15 ust. 2 rozporządzenia Rady [EWG] nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r. pierwszego rozporządzenia wprowadzającego art. [81] i [82] traktatu (Dz.U. 1962, 13, str. 204) oraz wytycznymi opublikowanymi w Dz.U. 1998, C 9, str. 3.

mnożnikiem 1,5, należy stwierdzić, iż nowa metoda była korzystniejsza dla Republiki Francuskiej.

67. Zważywszy więc, że rząd francuski nie wniósł innych zastrzeżeń w odniesieniu do stosowania pozostałych dwóch elementów wyliczenia: mnożnika wagi naruszenia i współczynnika ustalonego dla Republiki Francuskiej, stwierdzam, że nie należy obniżać pozostałej żądanej kwoty okresowej kary pieniężnej.

68. Jednakże nie podzielam stanowiska Komisji, w zakresie, w jakim wnosi ona o nałożenie żądanej okresowej kary pieniężnej „od dnia wydania wyroku w niniejszej sprawie". Wydaje mi się, że warto w tym względzie przypomnieć brak przejrzystości, jaki cechował przekazywanie informacji między władzami francuskimi a służbami Komisji, w sprawie planowanych zmian w kodeksie cywilnym, które zostały przekazane Komisji pismem z dnia 27 czerwca 2003 r.

69. Komisja nie uprzedziła wówczas władz francuskich o oczywistej niedoskonałości proponowanego brzmienia art. 1386-7 kodeksu cywilnego. Zadziwiające zaniedbanie, zważywszy na fakt, iż takie zawiadomienie nie wpłynęłoby na odpowiedzialność rządu francuskiego za prawidłowe wykonanie ww. wyroku z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji. Władze francuskie ze swej strony nie uznały, że korzystne będzie jednoznaczne zwrócenie się do Komisji o opinię, aby w ten sposób ograniczyć ryzyko zbędnego przedłużania się i tak zbyt długiego terminu poprawnej transpozycji dyrektywy. Żadna z powyższych postaw nie odpowiada postanowieniom art. 10 WE.

70. W każdym razie nakładając okresową karę pieniężną, należy przyznać zainteresowanemu państwu członkowskiemu krótki dodatkowy termin, aby umożliwić mu ponownie wypełnienie jego zobowiązań [18]. Taki dodatkowy termin należy przyznać szczególnie w przypadkach gdy, tak jak w niniejszej sprawie, dokładna treść tych zobowiązań określona jest dopiero w samym wyroku nakładającym okresową karę pieniężną.

71. Z tych względów proponuję, aby na Republikę Francuską nałożona została okresowa kara pieniężna w wysokości 13 715 EUR za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu ww. wyroku z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, licząc od dnia, w którym upływają trzy miesiące od wydania wyroku w niniejszej sprawie.

72. Republika Francuska powinna zostać obciążona kosztami postępowania zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu.

18 — Wyrok z dnia 25 listopada 2003 r. w sprawie C-278/01 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. str. I-14141, pkt 53.

VI — Wnioski

73. Z uwagi na powyższe proponuję, aby Trybunał:

1) orzekł, że nie podejmując wszelkich działań niezbędnych dla wykonania drugiej części wyroku Trybunału z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie C-52/00 Komisja przeciwko Francji, dotyczącego nieprawidłowej transpozycji dyrektywy Rady 85/374/EWG z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe, a w szczególności uznając nadal, że dystrybutor wadliwych produktów ponosi odpowiedzialność na równi z producentem, w sytuacji gdy tożsamość producenta jest nieznana, a dystrybutor poinformował w rozsądnym terminie poszkodowaną osobę o tożsamości podmiotu, który dostarczył mu produkt, Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 228 ust. 1 WE;

2) zasądził od Republiki Francuską wpłacenia okresowej kary pieniężnej w wysokości 13 715 EUR za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu wyroku wydanego w sprawie C-52/00, licząc od dnia, w którym upływają trzy miesiące od daty wydania wyroku w niniejszej sprawie do dnia wykonania wyroku w sprawie C-52/00;

3. obciążył Republikę Francuską kosztami postępowania.